

Peri Bacaları Nasıl Oluşur?

Vadi yamaçlarından inen sel suşarının ve rüzgarın, tüflerden oluşan yapıyı aşındırmasıyla "Peribacası" adı verilen ilginç oluşumlar ortaya çıkmıştır.

Yayın Tarihi : 15 Ekim 2012 Pazartesi (oluşturma : 11/15/2018)

VOLKANLARIN PATLAMASI VE JEOLJİK OLUŞUM

Kaya yapısı:

Kapadokya Bölgesi'ndeki Erciyes, Hasandağı ve Göllüdağ jeolojik devirlerde aktif birer volkandı. Bu volkanla birlikte diğer çok sayıdaki volkanların püskürmeleri Üst Miyosen'de (10 milyon yıl önce) başlayıp, holosen'e (Günümüze) kadar sürmüştür. Neojen gölleri altındaki yanardağlardan çıkan lavlar, platoda, göller ve akarsular üzerinde 100-150m. kalınlığında farklı sertlikte tuf tabakasını oluşturmuştur. Bu tabakanın bünyesinde tüften başka tüffit, ignimbirit tuf, lahar, volkan külü, kil, kumtaşı, marn aglomera ve bazalt gibi jeolojik kayaçlar bulunmaktadır. Ana volkanlardan püsküren maddelerle şekillenen plato, şiddeti daha az küçük volkanların püskürmeleriyle sürekli değişime uğramıştır. Üst Pliosen'den başlayarak başta Kızılırmak olmak üzere akarsu ve göllerin bu tuf tabakasını aşındırmaları nedeniyle bölge bugünkü halini almıştır.

Peri bacaları nasıl oluştu:

Vadi yamaçlarından inen sel suşarının ve rüzgarın, tüflerden oluşan yapıyı aşındırmasıyla "Peribacası" adı verilen ilginç oluşumlar ortaya çıkmıştır.

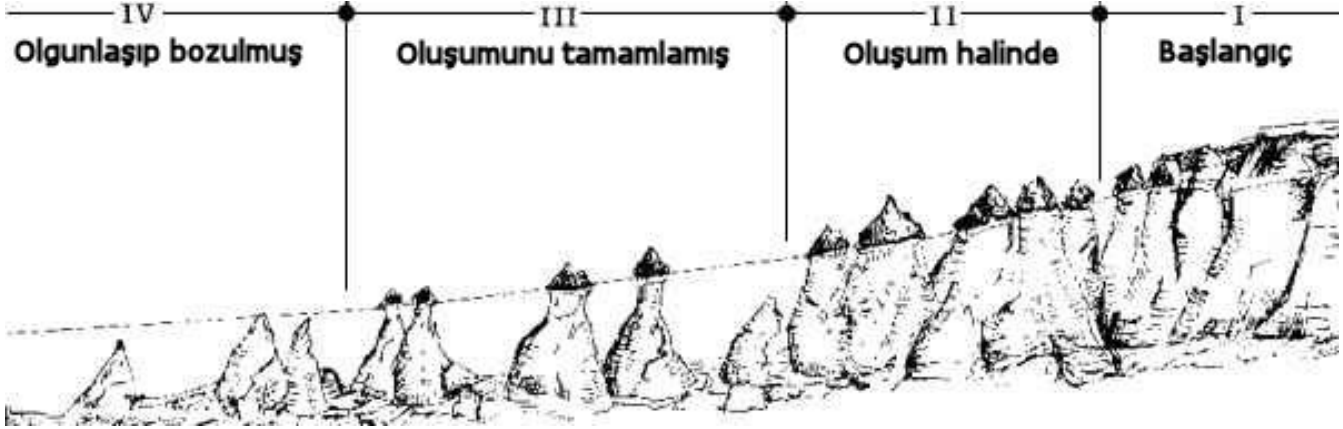
Sel sularının dik yamaçlarda kendine yol bulması, sert kayaların çatlamasına ve kopmasına neden olmuştur. Alt kısımlarda bulunan ve daha kolay aşınan malzemenin derin bir şekilde oyulması ile yamaç gerilemiş, böylece üsy kısımlarda yer alan şapka ile aşınmadan korunan konik biçimli gövdeler ortaya çıkmıştır.. Bu durum, peri bacalarının oluşumunda, rüzgar etkisinden çok yağmur sularının yüzeydeki akışının daha önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Yağmur sularının bu denli etkili ve güçlü yüzey akıntısı olarak gelismesine ise en önemli etken bitki örtüsünün azlığı ve tüflerin geçirimsiz olmasıdır.

Daha çok Paşabağı civarında bulunan şapkalı peribacaları konik gövdeli olup, tepe kısımlarında bir kaya bloku bulunmaktadır. Gövde tuf, tüffit ve volkan külünden oluşmuş kayaçtan; şapka kısmı ise lahar ve ignimbirit gibi sert kayaçlardan oluşmaktadır. Yani şapkayı oluşturan kaya türü, gövdeyi oluşturan kaya topluluğuna oranla daha dayanıklıdır. Bu peribacasının oluşumu için ilk koşuldur. Şapkadaki kayanın direncine bağlı olarak, peribacaları uzun veya kısa ömürlü olmaktadır. Ayrıca şapka kaya, zayıf tufün erozyonunu geciktirerek peri bacalarının yüksekliğini kontrol eder.

Peri bacalarının çapları ise 1 m ile 15 m arasında değişmektedir. Çatlak aralığının 1 m'den küçük

olması veya 15 m'den büyük olması durumunda ise peri bacası gelişimi gözlenmemektedir.

Kapadokya Bölgesi'nde erozyonun oluşturduğu peribacası tipleri; şapkalı, konili, mantar biçimli, sütunlu ve sivri kayalardır. Peribacaları en yoğun şekilde Avanos - Uçhisar - Ürgüp üçgeni arasında kalan vadilerde, Ürgüp Şahinefendi arasındaki bölgede Nevşehir Çat kasabası civarında, Kayseri Soğanlı vadisinde ve Aksaray Selime köyü civarında bulunmaktadır. Peribacalarının dışında vadi yamaçlarında yağmur sularının oluşturduğu ilginç kıvrımlar bölgeye ayrı bir özellik katmaktadır. Bazı yamaçlarda görülen renk armonisi lav tabakalarının ısı farkından dolayıdır. Bu oluşumlar Uçhisar, Çavuşin, Güllüdere, Göreme, Meskendir, Ortahisar Kızılçukur ve Pancarlı vadilerinde gözlenir.

Yukarıdaki resim adeta peribacaları müzesi olarak nitelendirilen Avanos'un Paşabağı mevkiinden çekilmiştir. Peribacalarının oluşumu ndan olgunlaşmış bozulmasına kadar bütün evreler görülmektedir.

avanosevi.com

Bu dökümanı orjinal adreste göster

Peri Bacaları Nasıl Oluşur?